

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1987/43

KARAR NO : 1987/47

ÖZET : Adli Yargı düzeni içinde yer alan ceza mahkemelerince, sıkı yönetimin kaldırılmasından sonra rilen ve kesinleşen görevsizlik kararları üzerine, sıkı yönetimin kaldırıldığı bölgedeki sıkı yönetim akeri mahkemelerine gönderilen davaların, 1402 sayılı kanunun 23. maddesi uyarınca Adli Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

TCK, 448, 61.40, wd.

6136 S.k. 13 wd.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Cemal Arslan

O L A Y : Ünye C. Savcılığı'nca düzenlenen 22-4-1986 günlü, 1986/

348-85 sayılı iddianamede; halen Fatsa Dev-Yol davasından Erzincan 3.Ordu Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinde yargılanan Erzincan Askeri Cezaevinde tutuklu sanıklar Nuri Aydın, Mehmet Ay, Yaşar Ateş'in, yapılan yargılamaları sırasında yukarıda açık kimliği yazılı sanığın da 12-Eylül-1980'den önce Fatsa ve çevresinde faaliyet gösteren yasa dışı Dev-Yol örgütüne üye olduğunu ve örgüt doğrultusunda faaliyette bulunduğunu, duvarlara yazı yazdığını, mitinglere katıldığını, beyan ettikleri ancak sanık Cemal Arslan'ın halen devam etmekte olan Fatsa Dev-Yol davası ile ilgili olarak Erzincan Askeri Mahkemesinde davasının devam ettiğini beyan etmiş olup, 8-6-1979 tarihinde geceleyin Fatsa İlçesi Eskiköy kasabası Arslan Mahallesinde binaların duvarlarına sol içerikli sloganları yazdıkları sırada maktülenin evinin duvarlarına da yazı yazmak istediklerinde, maktülenin olayı duyması sonucu itirafçı sanıklar Nuri Aydın, Mehmet Ay ve Yaşar Ateş'le birlikte sanığın da ateş ettiği, bilahare sabahleyin vurulup öldüğü, böylece sanığın adam öldürme suçuna katıldığı ve 6136 sayılı yasaya muhalefet suçunu işlediği toplanan delillerden anlaşılmasıyla eylemine uyan TCK'nun 448., 61., 40., ve 6136 sayılı kanunun 13/2. maddesine göre cezalandırılması istemiyle sanık hakkında kamu davası açılmıştır.

Ünye Ağır Ceza Mahkemesi, 21-5-1986 gününde, 1986/136-162 sayılı ile; Erzincan 3.Ordu Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesinde 1985/149 sayılı

sayılı dosyada yargılanan Fatsa Dev-Yol davası itirafçı sanıklardan Nuri Aydın, Mehmet Ay ve Faşar Ateş'in yapılan itirafları üzerine sanık Cemal Arslan hakkında mahkememize kamu davası açılmış, itirafçı sanıkların yargılandığı askeri mahkemedeki 1985/149 sayılı dosya ile irtibatı bulunması ihtimali ile 3.Ordu ve Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'ne dosya gönderilmiş, askeri mahkemeden alınan 14-5-1986 gün, ve 1985/149 sayılı yazı ile askeri mahkemedeki dava ile bu dava arasında fiili ve hukuki irtibat görüldüğünden birleştirilmelerine muafakat edilerek dosyanın gönderilmesinin istendiği, bu itibarla şahsi ve hukuki irtibat sebebiyle dava dosyasının Erzincan Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 1985/149 esas sayılı dosyası ile birleştirilmesine karar vermiştir.

Anılan kararın sanık vekilince temyizi üzerine Yargıtay 1.Ceza Dairesi, 8-12-1986 gününde, 1986/4168-4469 sayı ile; "3.Ordu Sıkıyönetim Komutanlığı Erzincan 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 14-5-1986 günlü ve 1985/149 sayılı yazıları uyarınca fiili ve hukuki irtibat nedeniyle birleştirilmesinin uygun olacağı ve bu nedenle görevsizlik kararı verilmiş olmasına göre, tebliğnamedeki bozma düşüncesinin reddi ile usul ve yasaya uygun görülen hükmün onanmasına" karar vermiştir. Böylece görevsizlik kararı olarak mütalaa olunan Ünye Ağır Ceza Mahkemesi kararı 8-12-1986 gününde kesinleşmiştir.

Erzincan Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi; 20-1-1987 gününde, 1987/5-2 sayı ile; 1402 sayılı kanunun 23.maddesine göre sıkıyönetimin kaldırılması durumunda sıkıyönetim askeri mahkemesinde görülmekte bulunan davalar sonuçlandırılıncaya kadar bu mahkemelerin görev ve yetkilerinin devam edeceği, Erzincan'da sıkıyönetimin 19-7-1985 gününde kaldırıldığı, adli yargının görevsizlik kararının bu tarihten sonra 21-5-1986 günü verildiği, bu kararın askeri mahkemede kamu davası açan bir işlem olduğu, aynı sıkıyönetim bu tarihten çok önce kaldırıldığından, askeri mahkemede görülmekte olan bir davadan sözedilemeyeceği, birleştirmeye askeri mahkemenin olumlu yanıt vermesinin davanın mahkemelerinde görülmesine mesnet olamayacağı, bu itibarla davaya mahkemelerinde bakılmasına yasal imkan bulunmadığı gerekçeleriyle görevsizlik kararı vermiş ve anılan karar temyiz edilmemek suretiyle kesinleşmiştir.

Böylece; adli yargı yerinin görevsizlik kararı sonucunu doğuran birleştirme kararı ile, askeri yargı yerinin görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı kanunun 14.maddesinde belirlenen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuş, dosya bu uyumsuzluğun çözümü için Erzincan Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'nın 24-3-1987 günlü, 1986/40 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

.../...

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y.İsmet Ayer, Mebrure Gözdemir, Uğur Tönük, Ergun Argon, A.Vahap Özasan ve Muammer Aksüt'ün katılmaları ile yaptığı 20-4-1987 günlü toplantıda, geçici raportör Hakim M.İlhan Dinç'i raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ferhat Ferhanoglu'nun Adli Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Özün incelenmesine geçmeden önce yonteme ilişkin bir sorun üzerinde durmak gerekmektedir.

Olay kısmında açıklandığı üzere, sanık hakkında açılan kamu davasında Adli Yargı yeri; davanın Erzincan Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinin 1985/149 esas sayılı davası ile irtibatlı olduğundan bahisle ve anılan mahkemenin olumlu görüşünü de alarak birleştirme kararı vermiş bu kararın temyizi üzerine Yargıtay 1.Ceza Dairesi anılan kararı görevsizlik kararı olarak mütalaa etmiş ve sonuçta onanmış bu şekilde Erzincan Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi^{ne} intikal eden davada da anılan mahkeme görevsizlik kararı vermiştir.

Bu duruma göre önce; adli yargı yerinin verdiği ve yargı mercilerinde görevsizlik kararı olarak değerlendirilen birleştirme kararı ile askeri yargı yerinin verdiği görevsizlik kararı nedeniyle görev uyuşmazlığı oluşup oluşmadığının çözüme bağlanması gerekmektedir.

2247 sayılı kanunun 14.maddesi "olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir." hükmünü taşımaktadır. Olayda askeri yargı yerince verilmiş açık görevsizlik kararına karşın, adli yargı yerince verilmiş ve içeriği itibariyle görevsizlik kararının sonuçlarını doğuran ve görevsizlik kararı gibi kabul edilmesi icap eden bir birleştirme kararı bahis konusudur. Bu durum karşısında 2247 sayılı kanunun açık hükmüne göre anılan karar açık bir görevsizlik kararı olmadığından görev uyuşmazlığına yol açmayacağı ve görev uyuşmazlığının oluşmadığı söylenebilir.

Gerçekten; aynı yargı düzeni içinde yer alan ceza mahkemelerince verilen birleştirme kararları, görevsizlik kararı sonucunu doğurur ise de, ayrı yargı düzeni içinde yer alan yargı merciilerince verilen birleştirme kararlarının bu sonucunu doğurduğu aynı kesinlikle söylenemez. (Kunfer, Ceza Muhakemesi Hukuku 7.Bası

İstanbul)Ancak anılan birleştirme kararının nitelik ve içeriğine ve verilmiş amacına bakmak suretiyle böyle bir sonuç doğurup doğurmadığı belirlenebilir.

Üstte adli yargı yerince verilen birleştirme kararının niteliğine, içeriğine ve verilmiş amacına ve bu kararın adli yargı yerinin davadan elini çekmesi olmasına,askeri yargı yerinin dosyada bulunan birleştirmeye muvafakata ilişkin 14-5-1986 günlü,1985/149 sayılı yazısında birleştirilmesi istenen dosyanın görevsizlik kararı verildikten sonra sıkıyönetim askeri mahkemesine gönderilmesinin istenmesine,bu yazı uyarınca adli yargı yerince birleştirme kararı verilmesine,ancak bu kararda göreve temas edilmemesine,bunun ise bir zuhule müstenit olmasına,amacın görevsizlik kararı niteliğinde birleştirme kararı bulunmasına ve Yargıtay 1.Ceza Dairesinin onama kararında da bu kararın görevsizlik kararı olarak değerlendirilip temyiz incelemesi yapıldığına göre,açıkça göreve temas edilmemiş olsa bile;bu kararın bir görevsizlik kararı olarak kabulü icap eder.Bu itibarla ortada iki ayrı kesinleşmiş görevsizlik kararı bulunduğundan oluşmuş bir görev uyuşmazlığının mevcutluğu yeti kabul edilmelidir.

Özün incelenmesine gelince; sanığa atılı suç,Ordu ili Fatsa ilçesinde 12-9-1980 günü ilân olunan sıkıyönetimden üç aydan daha önce 8-6-1979 günü işlenmiştir.

Ordu ili ve çevresinde işlenen ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine giren suçlar bakımından görevli ve yetkili kılınan ve Erzincan'da kurulu bulunan Erzincan Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi bölgesinde sıkıyönetim uygulaması 19-7-1985 gününden itibaren kaldırıldığına göre;görevli yargı yerinin belirlenmesinde 1402 sayılı kanunun 23.maddesinin gözönünde bulundurulması gerekir.

Anılan 23.maddeye göre,sıkıyönetimin kaldırılması durumunda sıkıyönetim askeri mahkemesinde görülmekte olan davalar sonuçlandırılıncaya kadar bu mahkemelerin görevi devam edecektir,henüz kamu davası açılmamış dosyalar ise durumlarına,niteliklerine ve yasa hükümlerine göre görevli ve yetkili merciiilere gönderilecektir.Yasanın 23. maddesinde sözü edilen "görülmekte olan dava"deyiminin sıkıyönetim askeri mahkemesine,gerek iddianame gerekse adli yargılama ceza mercilerinin verdiği görevsizlik kararı ile sıkıyönetimin kaldırılmasından önce açılmış sayılan dava olduğu Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümünün konuya ilişkin olarak verdiği pek çok kararında açıklığa kavuşturulmuş bulunmaktadır. (30-3-1986 günlü 19063 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 1986/16-20 sayılı ve 2-4-1986 günlü 19066 Resmi Gazetede yayınlanan 1986/2-4 ve 1986/7-10 sayılı kararlar)

İnceleme konusu olayda açıkca görüldüğü üzere, Ünye Ağır Ceza Mahkemesinin görevsizlik kararı olarak değerlendirilen birleştirme kararı, Erzincan ve havalâsında 19-7-1985 tarihinde sıkıyönetimin kaldırılmakından sonra 21-5-1986 tarihinde verilip Yargıtay onamasından geçerek 8-12-1986 tarihinde kesinleştiğine göre, bu tarihte Erzincan Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde " görülmekte olan bir dava"nın varlığından söz edilemez. Aksi bir düşünce; sıkıyönetim askeri savcısına dahi, sıkıyönetimin kaldırılmasından sonra sıkıyönetim askeri mahkemesine kamu davası açma yetkisi tanımayan 1402 sayılı kanunun 23. maddesinde öngörülen kuralla bağdaşmaz.

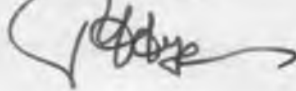
Yukarıda açıklanan nedenlerle, davada sıkıyönetim askeri mahkemeleri değil adli yargı yerleri görevli bulunduğundan, Ünye Ağır Ceza Mahkemesinin 21-5-1986 günlü, 1986/136-162 sayılı görevsizlik kararı sonucu doğuran birleştirme kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

S O N U Ç : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Adli Yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğine, bu nedenle Ünye Ağır Ceza Mahkemesi'nin 21-5-1986 günlü, 1986/136-162 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına 20-4-1987 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Servet Tüzün

Üye
Y. İsmet Ayer

Üye
Mebrure Gözdemir

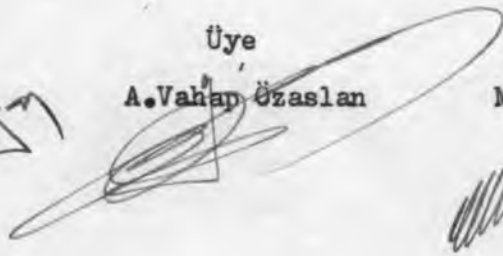
Üye
Uğur Töptük

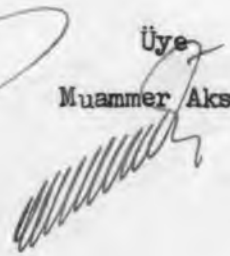
Üye
Ergun Argon

Üye
A. Vahap Özaslan

Üye
Muammer Aksüt

G/T.

Bu kararın Resmi gazete'de
yayını uygundur.

Başkan

